

Makt i skolen

Av: Professor Thomas Nordahl, Høgskolen i Innlandet

I Dagsavisen 12.02 har politisk redaktør Lars West Johnsen en kommentar der han uttrykker at det nå foregår en «rå maktkamp, om skolen og dens innhold», og at maktkampen dreier seg om det er «forskere med kommersielle egeninteresse eller lærere som skal bestemme i den norske skole». Undertegnede har i følge West Johnsen en sentral plass i denne maktkampen. Denne maktkampen er etter min mening i stor grad Dagsavisen-konstruert. Jeg ser i svært liten grad noen maktkamp ute i hverdagen i norsk skole. Det viktigste for oss på Høgskolen i Innlandet er å være med på å utvikle en bedre skole. Det jobber vi med hver dag.

Vi møter mange tusen lærere og skoleledere hvert år og opplever et sterkt engasjement og en stor interesse knyttet til å utvikle gode skoler til beste for elevene. Det er ingen maktkamp eller markant faglig uenighet i skolen. Både lærere og skoleledere jeg møter, uttrykker at det er nyttig og nødvendig å anvende både kartleggingsresultater og forskningsbasert kunnskap som grunnlag for sine valg. De fleste ser nødvendigheten av å være både data- og kunnskapsinformerte, og det er blant annet dette de desentraliserte kompetansemidlene skal bidra til. Men det er og skal være lærere og skoleledere som treffer de viktigste valgene i skolen. Jeg kjenner ikke forskere som har som ambisjon å konkret bestemme hvordan lærerne skal undervise. Som forsker har jeg imidlertid en ambisjon og et samfunnsmandat tilknyttet Høgskolen i Innlandet om å formidle forskningsbasert kunnskap til lærere om hva som ser ut til å fremme faglig og sosial læring.

I kommentaren skisseres det videre en motsetning mellom på den ene siden å være opptatt av resultater og på den andre siden framheve grunnleggende verdier for norsk skole. Det uttrykkes at «istedenfor for at elevene er målet, er de blitt et middel til noe annet». Det å være interessert i måling og resultater er ikke ensbetydende med at vi ikke forstår at avgjørende viktige forhold ved skolens dannelsesoppgaver ikke kan måles direkte. Vi arbeider for et både og, ikke et enten eller.

De grunnleggende verdiene for norsk skole står ikke i motsetning til å ha et fokus på elevenes læringsutbytte, tvert imot. I opplæringsloven uttrykkes det at elevene skal bli møtt med respekt, oppleve likeverd, likestilling og åndsfrihet og utvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger til å mestre livene sine. Men om disse verdiene skal realiseres for den enkelte elev er det også nødvendig at de tilegner seg skolefaglig kunnskap, og at de opplever et inkluderende læringsmiljø fritt for krenkelser. For å sikre oss at elevene har den nødvendige faglig progresjonen er det hensiktsmessig å måle læringsutbytte. Og om vi skal være helt sikre på at elevene trives og har det bra er det fornuftig å spørre elevene. Slik kan vi få fram kunnskap som lærere kan bruke som grunnlag for sine valg til beste for elevene.

Denne måten å arbeide på i skolen ser også ut til å gi gode resultater. Et eksempel er Hedmark der det har vært en bemerkelsesverdig framgang innen videregående opplæring. 12,4 % flere elever fullfører og består nå enn for 10 år siden. Det vil si at ca. 210 flere ungdommer i hvert årskull får formell studie- eller yrkeskompetanse. For mange av disse ungdommene gir dette nye muligheter for å mestre livene sine og til å ha aktiv deltagelse i både arbeids- og samfunnsniv. Slik realiseres også verdiene i norsk skole. Det er god grunn til å anta at disse resultatene har en sammenheng med det systematiske arbeidet som har foregått innenfor

videregående opplæring i Hedmark i denne perioden. Her har blant annet oppfølging av resultater vært helt sentralt, skolelederne har arbeidet aktivt med pedagogisk ledelse, lærerne har deltatt i skolebasert kompetanseutvikling og det er vektlagt at undervisningen skal være yrkesrettet.

Denne satsingen har vært basert på en kombinasjon av kunnskap og resultater og ikke vært styrt av ideologi. Politikere har vedtatt mål og rammer for satsingen, men ikke definert innhold og metoder. Dette har skjedd under et rød-grønt fylkestyre, og det er et eksempel på at god skoleutvikling ikke handler om «en politisk høyre- og venstreakse» slik West Johnsen uttrykker. Det norske elever trenger minst av alt er politisk maktkamp om skolen. Men elevene trenger kunnskapsinformerte og myndige lærere og skoleledere som følger med på elevenes læring og slik kan treffe gode beslutninger. Jeg er helt enig i at vi skal være ydmyke for hva pedagogisk vitenskapelig kunnskap i seg selv kan bidra med. Den vitenskapelige kunnskapen må drøftes og oversettes til pedagogisk praksis, og da kan den bidra til at det utvikles «gangs menneskjer i heim og samfunn» slik det var uttrykt i formålsparagrafen for skolen.